

HILLCREST HIGH SCHOOL

ISIZULU ULIMI LOKUQALA LOKWENGEZA

UKUHLOLWA KUKA SEPTEMBER

IBANGA LESI-12

IPHEPHA LESIBILI (P2)

ISIKHATHI : AMAHORA AMA-2

AMAMAKI:70

IMIYALELO KWABAHLOLWAYO

1. Fundisisa kahle imiyalelo ekuleli khasi ngaphambi kokuphendula imibuzo.

2. Leli phepha lineziqephu EZIMBILI

ISIQEPHU A: Inoveli (35)

ISIQEPHU B: Umdlalo (35)

3. Phendula imibuzo EMIBILI kuphela, umbuzo OWODWA esiqeshini NGASINYE .

ISIQEPHU A: INOVELI
Phendula umbuzo ngenoveli EYODWA oyifundile.

ISIQEPHU B: UMDLALO
Phendula umbuzo ngomdlalo OWODWA owufundile.

4. Bhala izinombolo njengoba zibhaliwe ephepheni le mibuzo.

5. Landela imiyalelo esekuqaleni KWESIQEPHU NGASINYE.

6. QALA ISIQEPHU NGASINYE ekhasini ELISHA

7. Bhala ngobunono nangesandla esifundekayo

OKUQUKETHWE:

Leli khasi lizokusiza ukukhetha imibuzo ofisa ukuyiphendula ngaphandle kokufunda yonke imibuzo.

ISIQEPHU A: INOVELI		
Phendula noma yimuphi umbuzo OWODWA kulesi siqephu.		
IZINOMBOLO ZEMIBUZO	AMAMAKI	IKHASI
1. <i>Ithemba Lami</i>	35	3-5
2. <i>Umshado</i>	35	6-7
ISIQEPHU B: UMDLALO		
Phendula noma yimuphi umbuzo OWODWA kulesi siqephu.		
3. <i>Ababulali Benyathi</i>	35	8-10
4. <i>Icala kaliboli</i>	35	11-14

ISIQEPHU A: INOVELI**UMBUSO 1: Ithemba Lami- LF Mathenjwa**

Funda IZIQESHANA EZIMBILI (u-A no -B) ezingezansi bese uphendula imibuzo ezolandela.

ISIQESHANA A

“Wangethusa mfokazindini kwenzenjani? Khona ngempela uze ube zigodigodi nje uthunywe ngubani ngoba kade ngakutshela ukuthi yehlukana nami nesoka lami? Ukuba wangilalela ngabe awu nje. Namanje njengoba uqhubeka, ungakhali ngoba lukhulu **utalatiya** ozilandela lona . Ukuze ngikuphephise, ngizothi muntu wabantu dlulela phambili ungaze ulinde amathonsi abanzi”. Ngaleso sikhathi wayeluzwa uthando lukaSandanezwe luphuphuma ngaphakathi.

“Ngeke ungithume phambili nkosazana ngoba nakuwe angithunywanga muntu kodwa ngathunywa inhliziyu.”

“Tshela yona leyo-ke ikuthume engxenye lapha kithina bothina akusoze kwakulungela neze.”

“Noma ungangivimba ngaliphi nkosazana angisoze ngadela. Ngifuna uyongivusela umuzi kababa, umama akanamuntu omphekelayo futhi akekho omunye ongakwenza lokho ngaphandle kwakho. Ngisho bengangishaya kuze kusale umndondo, ngiyobe ngilokhu ngime egameni elilodwa lokuthi ngiyakuthanda Nokulindela. Ngisho benganginqoba kodwa uthando lwami ngeke balunqobe. Ukuze ngiphephe kule mizaca , ngicela nkosazana ufukamele umoya wami, ube ngowami ngibe umbheki wakho.”

“Ungathi usahluleka ukuzibheka wena uthi uzokwazi ukuvikela mina? Musa ukudlala ngami wena mfokazi. Angizwani nhlobo nemiqolo ehlala yethembele kwezinye izinsizwa uma iyodwa ingakwazi ukuzilwela.”

- 1.1 Ubani oxoxa noNokulindela kulesi siqeshana osifunde ngenhla? (1)
- 1.2 Wabe engowakwabani isibongo uSandanezwe okukhulunywa ngaye kulesi siqeshana osifundile? (1)
- 1.3 Ngamaphuzu AMABILI, chaza okwabe kwenze abe zigodigodi umfokazi uNokulindela akhuluma naye kulesi siqeshana. (2)
- 1.4 Khetha impendulo efanele kwezilandelayo, Isimo sokukhuluma esibhalwe ngokugqamile emshweni ongezansi sichaza ukuthi:
Namanje njengoba uqhubeka, ungakhali ngoba lukhulu **utalatiya** ozilandela lona. (2)
 - A. Inkulu inhlahla ozilandela yona.
 - B. Inkulu inkinga ozilandela yona.
 - C. Inkulu imali ozilandela yona.
 - D. Lukhulu uthando ozilandela lona.
- 1.6 Bhala isizathu esabangela ukuthi uNomgedla avume ukusiza uZabalaza kuleli su lakhe lokufakela ingoduso kaSandanezwe umuthi wentando. (2)

- 1.7 Bhala izekho zikaZabalaza EZIMBILI kule noveli ezimveza njengomuntu oyigwala. (2)
- 1.8 Uyavumelana yini nokuthi umlingiswa oqavile kule noveli kwabe kunguSandanezwe. Sekela impendulo yakho. (2)
- 1.9 Hlaziya le noveli ubhekise kulokhu okulandelayo:
- 1.9.1 Umbhali ukwazile yini ukufeza umgomo owamukelekile wokubhala isingeniso sale noveli chaza ngamaphuzu AMABILI. (2)
- 1.9.2 Uthini umongo noma umqondo jikelele wale noveli. (2)
- 1.10 Tomula umusho kulesi siqeshana osifundile okuveza ngokusobala ukuthi uZabalaza wabe engaganiwe. (2)
- 1.11 Ngokucabanga kwakho yayiyoba njani impilo kaSandanezwe ukuba akeqanga esibhedlela. Sekela impendulo yakho ngamaphuzu AMABILI. (2)

KANYE

ISIQESHANA B

'Ngiyakuzwa Mkhumane wami, ngiyakuthembisa futhi ukuthi ngiyokulinda noma ngabe yisikhathi esingakanani. Ngiyomane ngiphoxwe nguwe.'washi qede izinyembezi zagcwala amehlo, walithi laphalazi isoka lakhe ngazo izimbumbulukazi ezicwile echibini lezinyembezi.

'Nokulindela ungowami futhi uyoba ngowami njalo,ngakho-ke akekho engilindele ukuthi uyovusa umuzi kababa ngaphandle kwakho.'

Ngiyabonga ukuzwa lawo mazwi. Ngisaphuthuma ngasekhaya. Ndlalanhle Mkhumane wami sengathi izinyanya nezinyandazulu zakoMkhumane zingahamba nawe.' Ngiyawabonga amazwi akho Nkosazana,ungimisa idolu nethemba lokuthi elakithi alisoze langilahla. Nokulindela, sesiyobonana ngibuya, ngicela ungilinde ngalo mgexo ube yisikhumbuzo sothando lwami kuwe.'

'Ngiyabonga sithandwa,'kumamatheka uNokulindela.

Behlukana uNokulindela wathwala imbiza wenyusa umqansa oya ekhaya. Wama uSandanezwe kuhle kwesiphunzi wayibuka ingoduso yakhe yaze yayosithela elokhu ebalisa njalo ngenhliziyo. Wayezizwa efikelwa umona nofundulwana lokucasuka uma ecabanga izinto ezazishiwo uZabalaza ngaye. Wasuka lapho waqombola esebheke ekhaya. Endleleni engazelele, wazithela kuZabalaza ehamba neviyo lezinsizwa zangakubo kungathi baya emsindweni. Babehuba ingoma angayizwanga kahle aze wayizwisisa kahle sebeseduze:

Nsizwa zahamba zabuya nokufa,
Nsizwa zagula zangelapheka,
Nsizwa zaqonywa zagula,
Nsizwa zeq'ezibhedlela.

UZabalaza uyena kanye owayehola leli hubo
'Hheshe mashinga! Wakhonkobala sengathi yinkanyane ingancelile yini?'

- 1.12 Bazana kanjani laba balingiswa abaxoxayo esiqeshini esingenhla? (1)
- 1.13 Yisiphi isethembiso uSandanezwe asenza engodusweni yakhe ngalolu suku? (1)
- 1.14 Bhala igama elisesiqeshini elikhombisa ukuthi uNokulindela wabe enamehlo amakhulu. (1)
- 1.15 Tomula umusho uveza ngokusobala ukuthi uNokulindela uyakholelwa emadlozini. (2)
- 1.16 UZabalaza wabe engumlingiswa onochuku, Fakazela lesi sitatimende ngokwenzeka esiqeshini esingenhla. (2)
- 1.17 Uthini umbono wakho ngeqhaza elibanjwe umlobi ekuqambeni ingoduso kaSandanezwe ngo Nokulindela? (2)
- 1.18 Kungumqondo omuhle yini ukuthi abantu besilisa basebenzise imithi yentando ukuze bathole abantu besifazane ababathandayo njengoba kwenza uZabalaza? Sekela impendulo yakho ngamaphuzu AMABILI. (2)
- 1.19 Uyazwelana yini noSandanezwe kulesi simo azithola ekuso kulesi siqeshana? Sekela impendulo yakho ngamaphuzu AMABILI (2)
- 1.20 Ncoma impumelelo yombhali ekusebenziseni umlingiswa onguNonkamfela ukuze akhulise udweshu kule ndaba. Bhala amaphuzu AMABILI (2)

[35]

UMBUZO 3: UMSHADO – N Zulu

Funda iziqeshana EZIMBILI(u-C no -D) ezingezansi bese uphendula imibuzo ezolandela.

ISIQESHANA C

Kwathuleka endlini. Isalukazi sabheka phezulu sengathi siyathandaza. **Amehlo agcwala izinyembezi** ngokushesha. Sabuka uBhekani emehlweni futhi. 'Angiyazi ukuthi ngizoyenzenjani le nto ngoba phela wena uyisifundiswa.' 'Usho ukuthini mama?' 'Impela. Ulaka lukayihlo lolu. Ngisho ungaya esangomeni uyobhula siyokutshela le nto engiyishoyo.' Wathula uBheki, wabuka unina engagculiswa yile nkulumo yakhe. Walindela okungcono, akwababikho. Kwalandela okumxakayo futhi. 'Thatha impepho mfana uyishise uxolise kuyihlo.' 'Angiyazi le nto oyishoyo mina mama.' 'Ngizokufundisa,' esho ekhahla unina. 'Ngixolisa nje icala lami yini ngempela kubaba?' 'Usumtholile umfazi okwathiwa mfune azokugana? Angithi usuke wagijima nabafelokazi?' Walizwa icala lakhe uBheki. Wakhumbula ukuthi leli cala uzimisele ukulithwala noma kunzima kangakanani. Wathula wabuka unina. 'Ngizoyishisa kusasa impepho mama.' 'Uyazi noma uzobulala ubuthongo namuhla uyihlo?' 'Ngizolala. Bukhulu lobu buhlungu asengizwise bona.' Isalukazi sasuka saphuma sayozilalela samshiya kanjalo uBheki ekhamisile. Kwafika kuye ukuthi cha, impepho uzoyishisela ukuthi uyise emukele uTholakele njengomakoti wakhe. 'Kufanele ukuthi naye ubaba uyabona ukuthi ngiyamthanda uTholakele. Ngizocela ukuba azame ubaba ukumthatha njengomakoti walapha ekhaya.' Ukhuluma yedwa uBheki ulungiselela ukulala. Ubuthongo bafika esecabanga ukuhlala kwakhe noTholi nakho konke abakwenzile.

- 2.1 Isiphi lesi salukazi ekukhulunywa ngaso esiqeshini esingenhla? (1)
- 2.2 Tomula umusho osesiqeshini okhombisa ukuthi uBhekani wabe efundile. (2)
- 2.3 Yisiphi iseluleko (advice) umama kaBhekani asinika indodana yakhe kulesi siqephu esingenhla? (2)
- 2.4 Ketha impendulo efanele kwezilandelayo:
- Isimo sokukhuluma esithi: '**amehlo agcwala izinyembezi**'sisho ...
- A. ukudinwa.
B. ukukhala.
C. ukuhleka.
D. ukuduba. (1)

- 2.5 Ngubani umlingiswa oqavile/omkhulu kule noveli? Sekela impendulo yakho ngephuzu ELILODWA. (2)
- 2.6 Chaza ukuthi ukufika kukaBhatomu eNyawushane kulukhulisa kanjani udweshu kule noveli. Bhala amaphuzu AMABILI. (2)
- 2.7 Hlaziya le noveli ubhekise kulokhu okulandelayo:
- 2.7.1 Isisusa sodweshu. (2)
- 2.7.2 Ingwijikhwebu. (2)
- 2.8 Chaza ukuthi laba bantu abalandelayo bazana/bajwayelene kanjani? UZenze noTholakele (2)
- 2.9 Phawula ngeqhaza/ umsebenzi womlandi kule noveli. Bhala amaphuzu AMABILI. (2)
- 2.10 Umlobi ukwazile ukuveza uLindiwe njengomlingiswa owayengaziphethe kahle. Fakazela lesi sitatimede uveze ububi bukaLindiwe ngamaphuzu AMABILI. (2)

KANYE

ISIQESHANA D

Athule uBheki. Athi ukudla amathambo ekhanda. Ufuna nokubuza eyamaphoyisa; akazi ukuthi uzoyiqala kanjani. 'Bathi uphethwe yini ngempela Tholi?' 'Bavele bangibhedela nje lapha esibhedlela Bhek'zana wami. Bathi ngadla izidakamizwa. Ngize ngabatshela nokuthi nganginawe ngalobo busuku. Angikaze ngizilokothe nje izidakamizwa.' 'Kodwa uke uzisebenzise zona lezo zidakamizwa?' 'Phela yikho ngithi bayangibhedela nje.' 'Pho amaphoyisa abezofunani lapha kuwe?' 'Umzala wami uyiphoyisa. Uma eze lapha ezongibona usuke ehamba nabangani bakhe.' Aphole uBheki. Ehlise umoya manje. Abone ukuthi sengathi uTholi mdala kunaye ngomqondo. Asale eseziduduza ngokuthi uma kukhona izimfihlo alele phezu kwazo uTholi ziyombuleka ngelinye ilanga. Akhumbule ukuthi kade ebona uBhatomu abuze. 'UBhatomu yilokhu ahamba lokho?' 'Habo! Uyazi kade elapha. Angazi ukuthi uzwe ngobani ukuthi ngiyagula. Uthi usezwile ukuthi sengifuna ukushada. Uthi yena uyowumisa nse lowo mshado.' 'Kodwa uthi angakwenza lokho?' 'Lutho; ngeke aze enze ngisho umzamo wodwa lo.' 'Kodwa-ke uma uphuma lapha siyashada?' 'Akukho okunye mntakwethu. Uma ngiqeda amalungiselelo nje akukho okunye. Umuntu okufuneka ngimbone uZenze kuphela. Kuhle ngazi ukuthi uhambe kanjani; ubaba uyamukele yini imali.' 'Uyena owahambisa imali eyayilethwe abakhongi?' 'Uyena Bheki.'

- 2.11 Ngokwalesi siqeshana odokotela bathi uTholakele uphethwe yini? (1)
- 2.12 Bhala izinto EZIMBILI ezingelona iqiniso uTholakele azitshela uBhekani ngalolu suku. (2)

- 2.13 Baboshelwani oZenze, uPamella kanye noTholakele ngosuku lomshado? (2)
- 2.14 Chaza imbangela yokuthi umama kaBhekani angamthandisisi uTholakele. Bhala amaphuzu AMABILI. (2)
- 2.15 Ngokucabanga kwakho yini okumele yenziwe uMnyango wezeMpilo ukufundisa umphakathi ngobungozi bokusebenzisa izidakamizwa ezingekho emthethweni? (2)
- 2.16 Fingqa ngamaphuzu AMABILI isigameko esenzeka ngosuku lomshado. (2)
- 2.17 Ukuba wawunikwe ithuba lokweluleka(advice) uTholakele ikuphi owawungameluleka ngakho njengoba wayesethole isoka (boyfriend) elinjengo Bhekani kule ndaba. Bhala amaphuzu AMABILI. (2)
- 2.18 Ncoma ngokuphumelela komlobi (Author) ekusebenziseni umlingiswa uSfiso ukuze alekelele ekukhuliseni udweshu kule ndaba. Bhala amaphuzu AMABILI. (2)

[35]

AMAMAKI ESIQEPHU A: 35

ISIQEPHU B: UMDLALO**UMBULO 3: ABABULALI BENYATHI – RM Mngadi****ISIQESHANA E**

Funda iziqeshana EZIMBILI(u-E no -F) ezingezansi bese uphendula imibuzo ezolandela.

(Esikhumulweni samaphoyisa, uDuma uyathuthumela ukhuluma nosayitsheni lo ayembikele ngokuhlaselwa kwakhe endleleni.)

DUMA: Ngiyabonga sayitsheni. Ukube anifikanga ngabe indaba yami isingumlando. Ngibonga kakhulu sayitsheni.

SAYITSHENI: Ubonga ngakhona Duma kodwa nguwe oyimbangela yalokhu

DUMA: Usho ukuthini sayitsheni? Yimi yini ovimba intuthuko lapha kule ndawo?

SAYITSHENI: Uyakhumbula ngikubuza ukuthi uyathathisa na enkosini uma uzokwenza utho endaweni yayo? Wathini wena? Angithi wadaza inkani? Nenhlango yakho yaphinde yakuyala ngokuhlonipha inkosi, wena wenza okuthandwa nguwe. Bafike-ke manje abantu. UMBandlwa siyezwa ukuthi ubengungqa phambili ekutheni wenze lokhu obukwenza. Naye uDlamini kuyavela ukuthi ubethukuthela aze enze izinto ezingalungile njengakho ukushaya uMBandlwa. Angimsoli-ke yena kakhulu ngoba ubehlukunyezwa ngokubona wena uthela inkosi yakhe ngothuli.

DUMA: (ukuzithoba kuyadlondlobala. Useze watshekisa ngisho nekhandla. Izandla zakhe ulokhu ezihlanganisa njengomuntu okhuluma nomuntu amhlonipha ngendlela exakile) Ngiyezwa sayitsheni. (athule kancane) Sekwenzekile-ke okubuhlungu sayitsheni. Ngiyaphinda ngithi vele sekonakele. Manje, ngizocela nigcine ukuthula endaweni, mina sengizowuyeka-ke lo msebenzi wobukhansela.

SAYITSHENI: (enyuse izwi ngenxa yentukuthelo) Uthini? Uyeke? Niqala izinto bese nigabisa ngokuyeka uma sekonakele? Lutho! Wena yelekelela ekucisheni lo mlilo wothathe osuwokhele.

DUMA: Kahle sayitsheni. Ngizowucisha kanjani lo mlilo? Bazongibulala phela abantu.

3.1 Bakuphi laba abakhulumayo kulesi siqeshana? (1)

3.2 Ngokwalesi siqeshana yini eyenza ukuthi uDuma abaleke emzini wakhe ayocela usizo kusayitsheni? (1)

- 3.3 Ngokwalesi siqeshana kungani usayitsheni ethi akamsoli uDlamini ngesenzo sakhe sokushaya uMbandlwa? (2)
- 3.4 Le ndawo okukhulunywa ngayo kulo mdlalo inomlando wezimpi zombango. Sekela lo mbono ngephuzu ELILODWA (2)
- 3.5 Khetha impendulo efanele kwezilandelayo:
Isimo sokukhuluma esibhalwe ngokugqamile kulo mushwana ongezansi sichaza ukuthi:
Ukuzithoba **kuyadlondlobala**:
- A. Kuyancipha
B. Kuyakhula
C. Kuyaphela
D. Kuyagulisa (1)
- 3.6 Fingqa ngamaphuzu AMABILI imizamo eyenziwa nguhulumeni kanye nezinhlangano zepolitiki ekudambiseni udlame endaweni yenkosi? (2)
- 3.7 Kwaba namthelela muni ukuba khona kukaDabula noFohloza empilweni yenkosi uShandu? (2)
- 3.8 Ingaphandle lale ncwadi (ikhava) linesithombe sabantu abaxhawulanayo. Ngabe lesi sithombe sihambisana kanjani nesiphetho salo mdlalo? (2)
- 3.9 Umbhali usichazela kahle ngesimo senkundla nokuthi abadlali (abalingiswa) esibathola kulesi siqephu bakuyiphi indawo, benzani ngesikhathi bekhuluma. Tomula amazwi akubakaki esiqeshini ayimiyalelo yokwenzeka enkundleni (*stage directions*) achaza lokhu. (2)
- 3.10 Chaza isimo senhlalo kule ndawo yenkosi uShandu. Bhala amaphuzu AMABILI. (2)
- 3.11 Ukungaqondi kukaDuma nenkosi uShandu ukubaluleka kokusebenzisana phakathi kwabo njengabaholi endaweni kwaba namuphi umphumela? (2)
- 3.12 Yikuphi kule ngxoxo engenhla okukhombisa ukuthi usayitsheni ubona ukuthi nguDuma ongumphehli wodweshu kule ndawo? (2)

KANYE

ISIQESHANA F

(Emagcekeni esikoleni kunamaphoyisa, osopolitiki ababili, yisikhulu sikhulumeni kanye nalabo abakade besesibhedlela. Abantu batheleka ngezinkani. Umfundisi nguye ongusihlalo.)

MAZONGOLO: Njengoba senizizwele osopolitiki bekhuluma nani, naphinde nezwa noDuma exolisa ngokushayisa kwakhe, manje-ke ngizonifundela umbiko wenkosi. (alungise ipheshana aliphethe maqede aqale afunde) lthi inkosi yesizwe sakithi, 'Ngibingelela isikhulu sikaHulumeni, osopolitiki bezinhlango zabantu kanye nesizwe sonke. Sizwe sami engisithandayo, okwenzekile kufana nento esingekile sisakwazi ukuyiguqula. Asebefile ngeke sibavuse kodwa ngethemba ukuthi sifunde lukhulu kukho konke osekwenzekile. Ngabe angiyazi into engiyiphilelayo uma ngingababongi laba bantu besifazane ababili umkami uMaNgema, kanye noMaShezi, umkaDuma. Bobabili babambe iqhaza elibaluleke kakhulu ekucisheni lo mlilo. Ngempela baqinisile abathi, abantu besimame bayimbokodo. Kusukela manje ikhansela lizoqhubeka nohlelo lokuletha intuthuko esizweni sami. Nalo liqaphele ukuthi lisebenzisana nabantu abanjani. Mina-ke ngizolisiza ikhansela. Njengoba alikabi nayo indlu yokusebenzela, mina nginikela ngendlu elaphaya emzini wami. Leyo ndlu iseduze kwesango. Yiyo-ke ezoba yigunjana azohlelela kulo konke okuqondene nemisebenzi yakhe. Ngizovala ngokubonga amaphoyisa asebenze ngokuzikhandla ukubhula lo mlilo. Yimina inkosi yenu, uShandu.

- 3.13 Ngubani owayengusihlalo walo mhlango okukhulunywa ngawo kulesi siqeshana esingenhla? (1)
- 3.14 Ngubani owabhala incwadi eyayifundwa ngusihlalo walo mhlango? (1)
- 3.15 Qondanisa IKHOLOMU A neKHOLOMU B.

IKHOLOMU A	IKHOLOMU B
3.15.1 UMaMsomi	A. Wayefunda OHlange
3.15.2 UMaShezi	B. Ummeli weNkosi
3.15.3 USidamba	C. Isithakazelo sakwaDlamini
3.15.4 UMzizi	D. Inkosikazi kaDlamini

(4x1) (4)

- 3.16 Hlobo luni lomdlalo lolu? Sekela impendulo yakho ngephuzu ELILODWA. (2)

- 3.17 Ngokucabanga kwakho lokhu okwenzeka ngosuku lomhlangano woxolo kuyinto ekhlekayo nengenzeka yini empilweni yangempela? (2)
- 3.18 Umbhali uphumelele yini ukuveza indikimba yalo mdlalo wakhe? Sekela ngamaphuzu AMATHATHU. (3)
- 3.19 Ukuba wena wawunguMbandlwa yiziphi izeluleko ezakhayo owawungazinikeza uDuma? Bhala amaphuzu AMABILI. (2)

[35]

UMBUZO 4 :ICALA KALIBOLI – VM Mbhele

Funda iziqeshana EZIMBILI (u-G no -H) ezingezansi bese uphendula imibuzo ezolandela.

ISIQESHANA G

(UNhleko wasigcina isithembiso sakhe sokubikela unina kaSonto ukuthi kuqhubekani. Nebala wafika uMaMkhize esezobona uSonto esitokisini.)

MAMKHIZE: (*Amehlo agcwele izinyembezi.*) Kunjani kodwa mntanami?

SONTO: Impela kubi mama, ijele lilengela phezu kwami.

MAMKHIZE: Kayikho yini indlela yokuthola ummeli akuzamele ibheyili?

SONTO: Eyi, kayikho imali yommeli mama. Ngale nje kwalokho, kangiboni ukuthi bekuzovunywa ngoba amacala ami mabi kakhulu.

MAMKHIZE: (*Ekhulumela phansi.*) Kodwa kwase kwenzenjani usubulala uMfundisi wabantu Sonto mntanami?

SONTO: (*Naye ekhulumela phansi.*) Eyi, ngangihlaselwe usathane mama. Nezinkinga zazisho ukungiqeda.

MAMKHIZE: Zinkinga zini lezo manje?

SONTO: (*Ekhala*) Kakusasizi ukufihla mama.

MAMKHIZE: Ukufihla? Ukufihlani?

SONTO: Yimina mama engathuma abantu ukuba babulale umkaMbhele.

MAMKHIZE: Yehheni bakithi! Kanti le ngane injani?

SONTO: Manje lo muntu owangibulalela umkaMbhele ubesephumile ejele esefuna imali yakhe.

MAMKHIZE: Kanti wawungamkhokhelanga yini?

SONTO: Lutho mama.

MAMKHIZE: Wawungayenza kanjani into enjalo?

SONTO: Ngangizitshela ukuthi uyofela ejele. Nakho-ke esehliselwa isigwebo, eseziphatha kahle esephuma emva kweminyakana nje.

MAMKHIZE: Manje ukufa kukaMfundisi kuhlenganaphi nalo muntu?

SONTO: UMfundisi ngambulala ngoba ...

MAMKHIZE: Awu, ngaze ngasizala isikhohlakali!

SONTO: Ngangifuna imali yomnikelo mama ukuze ngikhokhele lo muntu owayebulele umkaMbhele

MAMKHIZE: Kawabe usamkhokhela ngani pho umuntu? Kawuyitholanga yini imali Yomnikelo lowo?

SONTO: Ngayithola mama.

MAMKHIZE: Wayishonisaphi?

SONTO: Yavele yalahleka.

- 4.1 Bakuphi laba abakhuluma kulesi siqeshana esingena (1)
- 4.2 Bhala ibinzana lamagama noma umusho osetshenziswe kulesi siqephu okuveza ngokusobala ukuthi uSonto angagwetshwa (sentence) noma inini.(1)
- 4.3 Unasikhundla sini uSonto esontweni? (1)

- 4.4 Yini eyenziwa uSonto ukukhombisa ukuthi akanalo unembeza (unsympathetic). Bhala Iphuzu ELILODWA. (1)
- 4.5 Bhala isizathu esenza ukuthi uSonto azenze umuntu osebenzisanayo nabomthetho ngesikhathi kuphenya icala lokufa kuaMfundisi. (2)
- 4.6 Le ndawo ekwenzeka kuyo lo mdlalo inomlando wobugebengu. Sekela lo mbono ngamaphuzu AMABILI. (2)
- 4.7 Kwaba namthelela muni empilweni kaMbhele ukuphuma kukaMthofi ejele. Bhala amaphuzu AMABILI. (2)
- 4.8 Shono isigameko esiwuvuthondaba kulo mdlalo, bese uchaza ukuthi siyayixazulula yini inkinga yommeleli noma cha. (2)
- 4.9 Ngabe IQINISO noma IPHUTHA ukuthi imali yomnikelo yayivamisile ukuhamba noMfundisi? Sekela impendulo yakho ngamaphuzu AMABILI (2)
- 4.10 Isenzo somdlali uDlamini salekelela kanjani ukuvikela ifa likaMbhele. (2)
- 4.11 USonto wakwazi ukusebenzisa ubuhlakani isikhathi eside bokuthi angasoleki emacaleni ayewenza kulo mdlalo. Fakazela lo mbono ngamaphuzu AMABILI. (2)
- 4.12 Ingaphandle le ncwadi (ikhava) linesithombe somuntu obambe imali, lokhu kuhambisana kanjani nesiphetho salo mdlalo. (2)

KANYE

ISIQESHANA H

- ZINHLE : Ngikubona nje...you look pale...kade ukhuluma nobani ocingweni?
 SONTA : (*Ngolaka*) Nansi imihlola yami bo! Umuntu omdala kuyabuzwa yini kuye izinto ezinjalo.
- ZINHLE : Ngikubuza nje phela ngoba ngikubona izandla ziqhaqhaqha.
 SONTA : Awungiyeye wena, idumbe lani?
 (*Kungqongqozwe emnyango*). Kuvuleke umnyango, kungene uNhleko.)
- NHLEKO : Siyabingelela ekhaya.
 SONTA : (*Ngokucikeka*) Yebo , ngingakusiza ngani?
- NHLEKO : Bengicela ukukhuluma nawe nkosikazi Mbhele.
 SONTA : Zinhle , hamba uye ekamelweni. Sisafuna ukukhuluma izindaba zabantu abadala.
- ZINHLE : (*Ephuma*) Ok mummy.
 SONTA : Uzongisesha ngani-ke namhlanje?
- NHLEKO : (*Embuka emehlweni*) Ngiyadabuka ukukwazisa ukuthi ubaba walapha ekhaya akasekho emhlabeni.
- SONTA : (*Ezethukisa*) Hhayi bo! Kwenzekeni?
 NHLEKO : Nami angazi.Thina maphoyisa sifice nje imoto yakhe ishe yaphela yaba umlotha, yena engumlotha phakathi.

- 4.13 Ukukhuluma isiNgisi kukaZinhle kusivezela ini ngesizinda senkathi kulo mdlalo. (2)
- 4.14 Fingqa ngaphuzu AMABILI indlela uMbhele ashona ngayo kulo mdlalo. (2)
- 4.15 Hlobo luni lomdlalo lolu ngokwendikimba? Sekela impendulo yakho. (2)
- 4.16 Uyavuma yini ukuthi uMaNsibande wakuthokozela (was glad) ukuboshwa kuka Sonto? Bhala amaphuzu AMABILI (2)
- 4.17 Ncoma ikhono lombhali ekusivezela izifundo ngamaphuzu AMABILI kulo mdlalo. (2)
- 4.18 Qondanisa **IKHOLOMU A** ne**KHOLOMU B**.

IKHOLOMU A	IKHOLOMU B
4.18.1 UNtshangase	A. Isibongo sikaMfundisi.
4.18.2 UMaNtuli	B. Washonelwa uyise.
4.18.3 uZondo	C. Isigwili sendawo.
4.18.4 UZinhle	D. Ummeli kaMbhele.
4.18.5 UMbhele	E. Wabulawa ngokudutshulwa.

(5x1) (5)
[35]

AMAMAKI ESIQEPHU B: 35

AMAMAKI ESEWONKE: 70

